

Nr 254.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om orgelverk i kyrka eller för allmän gudstjänst invigt kapell; given Stockholms slott den 4 februari 1921.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om orgelverk i kyrka eller för allmän gudstjänst invigt kapell.

Under Hans Maj:ts,
Min Allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
Enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

B. J:son Bergqvist.

Förslag

till

Lag**om orgelverk i kyrka eller för allmän gudstjänst invigt kapell.**

I kyrka eller för allmän gudstjänst invigt kapell skall, där ej Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar, finnas efter lokals beskaffenhet lämpat orgelverk (orgel, orgelharmonium eller kammarorgel).

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1926.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 4 februari 1921.

Närvarande:

Statsministern friherre DE GEER, ministern för utrikes ärendena greve WRANGEL, statsråden ERICSSON, DAHLBERG, MURRAY, ELMQUIST, MALM, BERGQVIST, HAMMARSKJÖLD, EKEBERG, TAMM, HANSSON.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Bergqvist anförde:

De sakkunniga, som inom ecklesiastikdepartementet senast biträtt med frågan om ändrade bestämmelser rörande klockarinstitutionen, avgåvo den 6 mars 1920 förslag till lag angående kantorer jämte därmed sammanhängande författningsförslag, däribland förslag till lag angående orgelverk i kyrkor eller andra för allmän gudstjänst invigda lokaler, enligt vilket förslag i kyrka eller annan för allmän gudstjänst invigd lokal skulle, där ej Konungen för särskilt fall annorlunda förordnade, finnas efter lokalens beskaffenhet lämpat orgelverk.

Till motivering av sistberörda förslag åberopade de sakkunniga följande:

Under det tidigare, där särskild kantor (kyrkosångare) ej anstälts, klockaren med sin röst ledde församlingssången, hade utvecklingen efter hand medfört, att orgeln alltmera blivit den ledande faktorn vid församlingssången och hela den gudstjänstliga musiken i övrigt. För flertalet vore numera en gudstjänst i församlingskyrka utan orgel knappt tänkbar. År 1916 saknades också orgelverk endast i 13 av de egentliga församlingskyrkorna. Av det fåtal kapell eller särskilda predikolokaler, som ej hade orgelverk (cirka 30), vore de flesta helt små, oftast belägna i en utkant av församlingen eller använda allenast vid ett fåtal gudstjänsttillfällen. För flertalet av de egentliga församlingskyrkor, som ännu saknade orgel, hade ock uppgivits, att åtgärder vidtagits för anskaffande av orgelverk genom insamlande av medel till orgelfond eller på annat sätt. Tiden syntes därför vara inne att meddela bestämd föreskrift, att i varje kyrka eller annan för allmän gudstjänst invigd predikolokal skulle, där Konungen ej annorlunda förordnade, finnas efter lokalens beskaffenhet lämpat orgelverk (orgel, orgelharmonium

eller eventuellt kammarorgel). En sådan föreskrift torde, om för dess ikraftträdande bestämdes en respittid av t. ex. 5 år, ej behöva för någon församling medföra avsevärda svårigheter.

Sedan ifrågavarande förslag med avseende å rubriken undergått en formell jämkning, beslöt Kungl. Maj:t den 24 augusti 1920, på föredragning av t. f. chefen för ecklesiastikdepartementet, att över förslaget inhämta kyrkomötets yttrande.

Det av Kungl. Maj:t för kyrkomötet framlagda förslaget var av följande lydelse:

Förslag

till

Lag

om orgelverk i kyrka eller annan för allmän gudstjänst invigd lokal.

Härigenom förordnas som följer:

I kyrka eller annan för allmän gudstjänst invigd lokal skall, där ej Konungen för särskilt fall annorlunda förordnar, finnas efter lokalens beskaffenhet lämpat orgelverk.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1926.

I skrivelse den 29 november 1920, nr 51, har kyrkomötet, såvitt det ifrågavarande lagförslaget angår, anfört:

Beträffande förslaget till lag om orgelverk i kyrka eller annan för allmän gudstjänst invigd lokal anser kyrkomötet det böra i lagen tydligt uttryckas, att under beteckningen orgelverk inbegripes även orgelharmonium eller kammarorgel, så att enligt lagen härmed är tillfyllest, om lokalens beskaffenhet ej tarvar annat orgelverk, varjämte kyrkomötet föranlåtes till den ytterligare erinran, att det synes lämpligast att från förslagets tillämpning helt utesluta annan gudstjänstlokal än kyrka. I dessa särskilda gudstjänstlokaler, framför allt på landsbygden, äga andaktsstunderna rum under mycket enkla former och utan att några som helst kostnader böra därmed förknippas. Bestämmelsen i det föreliggande förslaget kunde möjligen orsaka vissa kostnader och därigenom lägga svårigheter i vägen för anordnande av dylika för ändamålet invigda gudstjänstlokaler. På grund av vad sålunda anförts får kyrkomötet, beträffande det kyrkomötet för yttrande underställda förslaget till lag om orgelverk i kyrka eller annan för allmän gudstjänst invigd lokal, anmäla, att kyrkomötet ej funnit anledning till annan erinran än ovan sagts.

Departementschefen.

I anledning av de erinringar, som från kyrkomötets sida framställts mot det föreliggande lagförslaget, har detsamma inom ecklesiastikdepartementet undergått nödig omarbetning. Därvid har, för

att förebygga den tolkning, att kapellkyrka (kapell), som visserligen i vidsträckt mening räknas till kyrka, skulle vara utesluten från lagens tillämpning — vilket givetvis ej heller kan hava varit kyrkomötets mening — utsagts, att lagen omfattar orgelverk i kyrka eller för allmän gudstjänst invigt kapell.

Föredragande departementschefen uppläste härefter ett i enlighet med sålunda angivna grunder inom ecklesiastikdepartementet upprättat förslag till lag om orgelverk i kyrka eller för allmän gudstjänst invigt kapell samt hemställde, att förslaget måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

C. d'Albedyhll.